

suotų anomalijų zonų, kurias reiktų traktuoti kaip buvusių klebonijos pastatų vietas. Apatinėje piliakalnių papėdėje tarp Aukuro ir Pilies kalno žvalgytame plote fiksuotos anomalijos sietinos su archeologinėmis struktūromis, vėlyvos geležies taršos nedaug.

Georadaru žvalgyti plotai pateko į magnetometru žvalgytą bendro 2725 m² dydžio teritoriją Kriveikiškio dvarvietėje ir Lizdeikos kalno piliakalnio ŠR papėdėje. Tikrintos magnetometru fiksuotos anomalijos ir pagal 1944 m. aerofotografinę nuotrauką nustatytos išlikusių dvaro pastatų vietos. Radarogramoje aiškesni pastatų pamatai ir jų kontūrai neišsiskyrė. Ateityje planuojama panaudoti daugiau duomenų apdorojimo metodikų, o jų rezultatus paskelbti mokslinėse publikacijose.

Field survey in Kernavė

The 2021 field survey in Kernavė (Širvintos District, E Lithuania) employed various methods: a metal detector in one in order to collect late 20th-century scrap iron and archaeological finds from the plough layer with a magnetometer survey scheduled for later. Other areas were surveyed using a magnetometer and georadar. Geophysical surveys were conducted in an effort to identify the precise locations of the former buildings at Kriveikiškis Manor and to check separate areas of the hillfort for archaeological structures (Fig. 1).

The metal detector survey of the plough layer in 4.86 ha yielded over 20 kg of modern scrap iron as well as 120 archaeological and historical 14th–20th-century finds, notably a complete silver ingot – Lithuanian long currency (Fig. 2:11), ornaments, and clothing accessories assignable to the 14th century (Fig. 2:1, 2, 4–7, 9, 10), in the S part of the area a pierced Count Engelbert II of Berg denar (1216–1225) (Fig. 2:8), and finally, an especially rare

find, the metal lash tip from a *nagaika* (Fig. 2:3). The incidence of these finds in the investigated area formed two concentrations in the NW and SE parts of the field (Fig. 3).

The magnetometer survey encompassed 5.15 ha, the georadar one a total of 2725 m². The dense magnetic anomalies identified at the top of the castle hill and the site of Kriveikiškis Manor should be connected with former buildings. A site that is relatively uncorrupted by Modern iron contamination, meaning the majority of the anomalies should be connected with archaeological structures, was surveyed at the foot of castle hill and Aukuras Hillfort. The georadar surveys did not identify any very clear building sites or contours but it is hoped that they will be checked in the future by a more thorough data processing method.

Elena Pranckėnaitė,
Lijana Muradian

Naujas bronzos amžiaus radinys Biržų rajone

2021 m. balandžio 13 d. KPD gavo informacijos apie naujai aptiktą bronzos amžiaus atkraštinių kirvių. KPD paprašė radėjo jį pristatyti ir paaiškinti jo radimo aplinkybes raštu. 2021 m. gegužės 18 d. dirbinys pristatytas KPD. Radėjo teigimu, jis aptiktas 2021 m. balandžio 7 d. metalo iešikliu Biržų r., Parovėjos sen., Daukniškių kaime (x – 6240245, y–548823 (LKS–94)). Pažymėtina, kad šis asmuo anksčiau yra aptikęs ir kitų archeologinių radinių, tarp jų ir išskirtinį ankstyvojo bronzos amžiaus durklą, rastą Rokiškio r., Pandėlio sen., Mikoliškio kaime. Minėtas radinys perduotas RKM.

Atkraštinius kirvis Daukniškių kaime rastas šalia Užušilės kanalo, kur yra dirbami laukai, o

1 pav. Rytų Pabaltijo tipo atkraštinių kirvių iš Daukniškių kaimo. L. Muradian nuotr.

Fig. 1. The East Baltic flanged axe from Daukniškių village.

reljefas gana lygus, tik į V ir R nuo radėjo nurodytos dirbinio aptikimo vietos reljefas aukštėja. Dirbinys priklauso Rytų Pabaltijo tipo atkraštinių kirvių grupei, gali būti priskirtas III Montelijaus periodui (1300–1100 m. pr. Kr.). Jo paviršius pasidengęs tamsiai rudos spalvos vietomis ištrupėjusia patina. Liejimo siūlės apvalytos. Dirbinys – 15,1 cm ilgio, ašmenys – 10,8 cm pločio, 7,5 cm ilgio, įtvara – 8 cm ilgio, viršuje 2,2 cm pločio. Dirbinio svoris – 473 g (1 pav.).

Iki šiol Lietuvoje rasti 52 bronzos amžiaus atkraštiniai kirviai (pagal Merkevičius A., *Ankstyvieji metaliniai dirbiniai Lietuvoje*. Vilnius, 2011), iš kurių 3 aptikti Biržų apylinkėse (Merkevičius A., *Ankstyvieji metaliniai dirbiniai Lietuvoje*. Vilnius, 2011, p. 25–26, 71–72, 101). Visi 3 kirviai rasti atsitiktinai, tikslios jų radimo vietos ir kontekstas nežinomi. Du iš jų priklauso Rytų Pabaltijo tipo atkraštiniais kirviams, o vienas priskiriamas Rytinio tipo atkraštiniais kirvių grupei. Taip pat Biržų apylinkėse rasta įmovinių ankstyvojo metalų laikotarpio kirvių. Daukniškių kaime rasto kirvio aplinkoje ankstyvojo metalų laikotarpio gyvenviečių ar laidojimo objektų nežinoma.

2021 m. Daukniškių kaime atlikti žvalgymai ir žvalgomieji tyrimai (2 pav.). Žvalgymų metu vizualiai ir metalo iešikliu patikrintas

maždaug 8 ha suartas plotas. Aptikta XX–XXI a. datuojamų metalinių dirbinių, I Pasaulinio karo šaudmenų ir jų dalių bei viena moneta – Jono Kazimiero šilingas. Archeologinių radinių, siejamų su atkraštiniu kirvio kontekstu, nerasta.

Žvalgomųjų tyrimų metu ištirti 5 šurfai, iš viso 5 m² dydžio plotas. Tirtuose šurfluose fik-

2 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – šurfai ir jų numeriai; 2 – kirvio radimvietė; 3 – radinių vietos; 4 – žvalgymų maršrutai; 5 – buvusio upelio vaga; R1 – moneta; R2 – saga; R3 – rutulinė kulka. L. Muradian brėž.

Fig. 2. Situation plan of the investigation: 1 – test pits and their numbers; 2 – the axe find spot; 3 – find spots; 4 – survey routes; 5 – the former streambed; R1 – a coin; R2 – a button; R3 – a musket ball.

suotas armuo ir gamtiniai molingo bei humusingo grunto sluoksniai be radinių. Įžemis tirtuose šurfluose pasiektas 30–55 cm gylyje. Šurfe 1, tirtame nurodyto bronzos amžiaus atkraštinio kirvio vietoje, fiksuotas vėlyvas XX a. II pusės perkasimas, skirtas melioracijos vamzdžiui.

Įvertinus archeologinių tyrimų duomenis, manoma, kad kirvis galėjo būti atsitiktinai pamestas. Departamentas kirvį perdavė LNM. Archeologinių tyrimų metu aptikti radiniai perduoti BKMS.

New Bronze Age Discoveries in Biržai District

On 13 April 2021, a citizen using a metal detector discovered an East Baltic flanged axe beside the Užušilė Canal in Daukniškiai village (Biržai District, N Lithuania). It is ascribable to Montelius Period III (1300–1100 BC). The surface is covered with a dark brown patina, which has crumbled in places. The casting seams have been rounded. The 15.1 cm long axe has a 10.8 cm wide blade and weighs 473 g (Fig. 1). In 2021, the survey of an 8 ha ploughed area at the find spot and the excavation of 5 m² (Fig. 2) yielded no archaeological finds, layer, or objects.

Vykintas Vaitkevičius

Rešketėnų šventvietė

2021 m. KU surengė Rešketėnų šventvietės (Telšių r., Žarėnų sen.) tyrinėjimus, siekiant nustatyti vietą, iš kurios į Telšius buvo išgabentas ritinio formos akmuo su plokščiadugniu dubeniu ir lataku. Iširtos 2 perkastos ir šurfas (iš viso 54 m²). Radiniai perduoti ŽMA.

2001 m. kilus Žemaitijos autonomijos ir kitoms panašioms idėjoms, ŽKD nariai tęsė

pradėtas paieškas ir leidosi į naujas. Tuo metu surasta daug tikrų ir tariamų žemaičių paveldo vertybių. 2002 m. spalio 17 d. Telšių r. savivaldybės tarybos ir ŽKD nario aviatoriaus Alfredo Vauro rašte ŽMA direktoriui Stasiui Kasparavičiui – tai vienintelis šiaudien žinomas Rešketėnų akmens su dubeniu radimo ir išgabavimo istorijos rašytinis dokumentas – pasakojama, kad 2001 m. rudenį akmenį A. Vauras atrado kartu su anuometiniu Varnių girininku Vladu Praspaliausku, ieškodami žemaičių paveldo vertybių Vismaldų miške. Tuo metu akmuo buvo apkerpėjęs, apkritęs spygliais, nežymiai pasviręs. A. Vauras teigė, kad akmenį buvo būtina apsaugoti – išgabenti į Telšius, ir jis tai 2002 m. vasarą padarė savo iniciatyva. Beje, Vygantas Mikutavičius – miško, kuriame rasta šventvietė, paveldėtojas ir dabartinis savininkas – apie akmenį su dubeniu žinojo nuo mažų dienų, bet su juo akmens išgabavimo į Telšius niekas nederino.

Rešketėnų akmens su dubeniu buvusi vieta greitai pasimiršo. Tačiau visi minėtų įvykių dalyviai vieningai liudijo, kad akmuo buvo Žarėnų girininkijos miško 1486 kvartalo 42 sklype, ant kalvelės, už 270 m į ŠV nuo kelio į Vertininkus atsišakojimo iš vieškelio Feliksavas–Girkantiškė ir už 240 m į PR nuo Rešketos upelio kairiojo kranto, Feliksavo kelio Š pusėje (1 pav.).

Šventvietės kalva yra apie 90 m ilgio (ŠV–PR), 40 m pločio (ŠR–PV), PV jos pakraštys nukastas tiesiant kelią. Gana status 5–7 m aukščio R šlaitas leidžiasi į šventu laikomo Rešketėnų šaltinio griovą, 10–12 m aukščio Š ir V šlaitai – į senąjį dabar jau sausą Reškečio ežero duburį. Į P, nors kelio reljefas pasikeitė, šventvietės kalva po truputį kyla į likusią plokštikalvės dalį.

Rešketėnų akmuo su dubeniu yra pilkšvos spalvos, vidutinio rupumo granitas, dailiai aptašytas (tačiau ryškesnių griovelių nėra), 1,08x